

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА



Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та
менеджменту

СИЛАБУС навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Код навчальної дисципліни	OK 32
Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус навчальної дисципліни	Нормативна
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітньо-професійна програма	Бакалавр. Психологія
Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, семінарські заняття
Форма контролю	Екзамен

Інформація про викладачів

Викладач: к. психол. н., доц. Ільїна Ніна Михайлівна
Email: svetochmira7@gmail.com

Кількість часу на вивчення дисципліни (3 кредити ECTS: 90 годин)

	Денна	Заочна
Лекції	18	6
Семінарські заняття	18	4
Самостійна робота (СРС)	54	80
Форма контролю	екзамен	екзамен

1. Анотація навчального курсу

Навчальна дисципліна «Історія психології» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на четвертому році навчання в сьомому (першому) семестрі.

Освітній процес – це лекційні та семінарські заняття, самостійні роботи (СРС) та підсумковий контроль (екзамен).

Місце освітнього компонента в освітньо-професійній програмі:

Навчальна дисципліна «Історія психології» є складовою обов'язкових компонентів ОПП циклу дисциплін професійної підготовки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

Мета навчального курсу:

засвоєння і систематизація набутої в історичному календарному часі тематичної галузевої психологічної інформації задля успішної реалізації власної індивідуальної особистісно-професійної траєкторії та зміцнення національної безпеки громадянського суспільства через 1) виокремлення актуальної філософсько-психологічної, психологічної та психолого-педагогічної проблематики мирного повсякдення та континентальної загарбницької війни, 2) локалізацію чи унеможливлення стабілізації в себе та інших громадян суб'єктивних чи споглядальних настанов, стереотипів, міфів про соціальну дійсність.

Завдання навчального курсу:

1. Засвоїти пізнавальні пріоритети історико-психологічного знання в інформаційному розрізі особистісних, соціальних, економічних, культурологічних, етнічних, політичних тощо обставин соціальної реальності.

2. Систематизувати базовий різноплановий динамічний тематичний інформаційний масив (монографії, підручники, посібники, статті у періодиці тощо) з домінуванням наукових і навчально-методичних першоджерел за останні п'ять календарних років (2020–2024 рр. і окремо – 2025 р.), а також знакових наукових досягнень, які уособлюють «класику психологічної науки».

3. Сформувати пізнавальну орієнтацію на результативний пошук актуальних поточних, реальних і потенційних соціальних запитів на досконале знання педагогічної психології в умовах сучасних соціальних викликів і загроз.

Теоретична частина навчального курсу: це інформація про генезу історико-психологічного знання у концептуальних здобутках наукових шкіл та наукових уявленнях славетних наукових постатей у пізнавальному вимірі календарного соціального часу «минуле – теперішнє – майбутнє».

Практична частина навчального курсу: встановлення можливостей застосування теоретичних знань в інтенсивній практиці професійної діяльності психолога.

Самостійна робота: вивчення теоретичного матеріалу поза організаційними межами лекцій та семінарів для формування завершеної логістики змісту навчально-професійного процесу (це окремий або інтегральний інформаційний фрагмент з переліку екзаменаційних питань).

Пререквізити: 1) контент освітньо-професійної програми підготовки бакалавра 053 Психологія: а) цикл загальної підготовки (філософія, історія та культура України, педагогіка); б) цикл професійної підготовки (галузеве психологічне знання: загальна психологія, вікова психологія, диференційна психологія, педагогічна психологія, етнопсихологія, соціальна психологія, психологія управління); 2) позаплановий програмний навчальний контент (біологія, економіка, соціологія, етика, естетика, географія, художня література).

Постреквізити: інформаційний масив навчального курсу «Соціальна психологія» є фундаментальною професійною основою передовсім для успішного виконання наукових студентських робіт, проходження педагогічних практик і, як наслідок, необхідних професійних компетенцій.

Тематичний зміст навчальної дисципліни, крім знакових досягнень галузевого світового, зокрема українського психологічного знання, відображає також тривалий авторський науково-педагогічний досвід в українській вищій школі кінця ХХ ст. – 2025.

Очікувані результати навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку.

ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Windows 10, Mozilla Firefox, MS Office 2010; OpenOffice.org (11); доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; комп'ютер, проектор, інтерактивна дошка.

2. Організація навчання.

Методи навчання:

словесні (лекція: монолог, діалог, діалог – монолог, монолог – діалог; бесіда, диспут);

наочні (демонстрування, ілюстрування);

практичні (практична робота, робота з інформаційними джерелами, проєктів);

інноваційні технології (методи інтерактивного навчання).

Методи навчання ОК: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, диспут, дискусія); наочні методи (демонстрування, ілюстрування); практичні (спостереження, експеримент, «брейн-штормінг, тестові технології виконання вправ, робота з інформаційними джерелами, структурне та структурно-функціональне моделювання соціальної реальності, екстраполяція тощо) з пріоритетністю а) домінування наукового пошуку («проблемності») у викладі інформаційного масиву викладачем, б) самостійної роботи студентів; інноваційні технології (опорний конспект, методи інтерактивного навчання, методи проблемного навчання, мультимедійні методи навчання, методи проєктної діяльності, порт фоліо, ментальні карти, аналіз продуктів діяльності, аналіз продуктів власної пошукової діяльності).

Форми оцінювання ОК: усна (бесіда, повідомлення тощо); письмова (самостійна робота за варіантами, виконання індивідуальних завдань, тощо); тестова; самоконтроль (самооцінка письмової роботи тощо).

Підсумковий контроль – екзамен.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Дедлайни та перекладання

Система взаємодії зі здобувачами освіти відбувається відповідно до принципів студентоцентрованого навчання та рівного доступу до здобуття якісної освіти. Роботи, які надаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал.

Перекладання відбувається до завершення вивчення курсу.

Академічна доброчесність

Списування під час контрольних робіт заборонені.

Відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад: хвороба, військові дії, стажування, національна/міжнародна кредитна мобільність, дуальне навчання тощо) освітній процес може відбуватися в дистанційному режимі з використанням відповідного програмного забезпечення за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекцій	Семинари.	лаб	інд	с.р.		лекцій	Семинари	Лаб.	Інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи «Історія психології» як окремої галузі психологічного знання та навчальної дисципліни.												
Тема 1.1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія психології»	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 1.2. Функціональне місце «Історія психології» як психологічної галузі у системі наукового знання	10	2	2			6	12	1	1			10
Разом за модулем 1	22	4	4			12	24	2	2			20
Змістовий модуль 2. Психологія античності (базові наукові досягнення).												
Тема 2.1. «Антична психологія» і методологеми сучасної науки	10	2	2			6	12	0	0			12
Тема 2.2. «Антична психологія» у славетних філософсько-психологічних школах, освітніх школах та наукових постатях	10	2	2			6	14	0	0			14

Разом за модулем 2	20	4	4			12	26	0	0			26
Змістовий модуль 3. Психологічна наука у календарному соціальному періоді «Психологія середньовіччя» – «Психологія XVII – XIX ст.» (базові наукові досягнення).												
Тема 3.1. «Психологія середньовіччя» і методологеми сучасної психологічної науки	10	2	2			6	12	0	0			12
Тема 3.2. «Психологія XVII – XIX ст.» і методологеми сучасної психологічної науки	10	2	2			6	12	0	0			12
Разом за модулем 3	20	4	4			12	24	0	0			24
Змістовий модуль 4. Психологія XX ст. – 2025 р.» (базові наукові досягнення).												
Тема 4.1. Наукові психологічні школи (пошукові пріоритети)	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 4.2. Стан і перспективи сучасного психологічного знання	16	4	4			8	12	1	1			10
Разом за модулем 4	28	6	6			16	24	2	2			20
Усього годин	90	18	18			54	90	6	4			80

3. Система оцінювання

Система оцінювання навчальних досягнень студентів із навчальної дисципліни «Історія психології» ґрунтується на **компетентнісному підході**, що передбачає формування в майбутніх фахівців зазначених компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Навчальні досягнення студентів оцінюються за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у шкалу ECTS. Загальний підсумковий бал з дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, які передбачені робочою програмою з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність із дисципліни, становить 90 балів та до 10 балів здобувач освіти може отримати під час складання екзамену.

Підсумкова оцінка є сумою балів, які отримує студент за поточну роботу на семінарах, виконання завдань для самостійної роботи студентів, модульний контроль, складання екзамену.

Методи оцінювання.

Усний поточний контроль, письмовий контроль, тестовий контроль, самоконтроль, самооцінка, модульний контроль, підсумкове оцінювання.

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Семінарські заняття										Самостійна робота								Модульний контроль				Форма семестрової атестації (екзамен)			
Максимальний бал : 63										Максимальний бал: 15								Максимальний бал: 12				Максимальний бал: 10			
С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	МК (1–4)				10	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	12			
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	12		

Заочна форма навчання

Семінарські заняття				Самостійна робота				Модульний контроль				Форма семестрової атестації (екзамен)			
Максимальний бал: 40				Максимальний бал: 40				Максимальний бал: 10				Максимальний бал: 10			
Семінар 1		Семінар 2		СР 1		СР 2		МК (1–4)				10			
20		20		20		20		10							

Примітка: СР 1 та СР 2 можуть виконуватися як інтегроване завдання, що сумарно зіставляється із модульним структурно-функціональним змістом

Шкала оцінювання здобувачів:

ECTS	Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями

B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з навчальної дисципліни
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за шкалою ECTS

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень здобувачів
1	2	3
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. На основі досконалого знання матеріалу предмету набуті знання, вміння та навички здобувач використовує при вирішенні нестандартних задач. Вільно володіє психолого-педагогічною термінологією, вміє критично аналізувати педагогічні факти, формулювати висновки з урахуванням досягнень педагогічної науки викладеної у педагогічній науковій і методичній періодиці. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи, який проявляється у написанні рефератів, оглядів літератури, виступах на студентських наукових конференціях.
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно застосовувати у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної педагогічної літератури. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку що до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу.
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками. Володіє матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, володіє психолого-педагогічною і науковою термінологією, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Частково опрацював(ла) передбачені програмою додаткові літературні джерела. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі.
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками. Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою літературою та першоджерелами, формулювання власної думки щодо тих чи

		інших емпіричних фактів. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані уміння може використовувати у стандартних ситуаціях, які закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отримані при вивченні інших дисциплін.
60-63	Е	Нижче середнього рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками. Самостійно відтворює головні положення викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Знає основні етапи організації і проведення наукового дослідження. Потребує допомоги викладача чи товаришів для відтворення систематизованого навчального матеріалу. При реалізації знань у вирішенні практичних завдань потребує допомоги викладача на всіх етапах роботи. Часто допускає типові помилки, які при допомозі може виправити. Відсутнє знайомство з інформацією, що викладена в додатковій літературі.
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом. Здобувач має уяву про деякі елементи наукового дослідження. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні, не може систематизовано відтворити навчальний матеріал, не вміє працювати з додатковою літературою і періодичними педагогічними виданнями. Конспект з предмету носить не систематизований, фрагментарний характер. Не вміє скласти алгоритм відповіді. Не може відповісти на питання чи виконати практичну роботу без грубих помилок, на які не звертає уваги. Здобувач не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Дуже низький рівень знань із дисципліни. Практично не знає психолого-педагогічної й наукової термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь. Відсутність практичних умінь і навичок є підставою для повторного вивчення дисципліни

4. Інформаційне забезпечення:

Рекомендована література Основна

1. Боуден-Батлер Т. Психологія : 50 видатних книг. К.: Каравела, 2020. 348 с.
2. М'ясоїд Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія. Київ :Либідь, 2024. 560 с.
3. Роменець В.А. Історія психології XIX – початку XX століття. К.: Либідь, 2020. 780 с.
4. Роменець В.А. Історія психології. XVII століття. Епоха просвітництва. К.: Либідь, 2020. 998 с.
5. Роменець В.А. Історія психології. Стародавній світ. Середні віки. Відродження. К.: Либідь, 2020. 920 с.
6. Роменець В.А. Історія психології. XVIII століття. Епоха просвітництва. К.: Либідь, 2020. 650с.
7. Роменець В.А., Маноха І.П. Історія психології XX століття. К.: Либідь, 2017. 1056 с.
8. Тертична Н.А. Історія психології. К.: Книга-плюс, 2018. 352 с.

Додаткова

1. Богданчиков, С. А. Історія радянської психології Берлін: Директ-Медіа, 2014. 148 с.
- 2.Гриньова Н. Історія психології. Умань: Візаві, 2012. 209 с.

3. Грисенко Н.В. Посібник до вивчення «Історії психології». Дніпропетровськ: РВВВ ДНУ, 2008. 33 с.
4. Жуков С. М., Жукова Т. В. Історія психології. Київ: Кондор, 2009. 232 с.
5. Євдокімова О.О. Історія психології. Харків: ХНУ внутрішніх справ, 2020. 323 с.
6. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології. Київ : Ніка-Центр, 2010.248 с.
7. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології: навч. посібник: Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2010. 248 с.
8. Коханова О.П. Історія психології: від античності до початку ХХ ст. Київ: КУ імені Бориса Грінченка, 2015. 213 с.
9. Махній Н.М. Історія психології. Київ: Видавничий дім «Слово», 2016. 472 с.
10. Основи психології: підручник / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. Київ: Либідь, 2010. 632 с.
11. Поліщук В.М. Віковий кризовий розвитку людини від народження до дорослості. Суми: Університетська книга, 2020. 459 с.
12. Поліщук В.М. Освіта України в умовах загрозливих соціальних викликів. *Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу: наукові статті, тези доповідей та інші матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 01.03.2024. Тернопіль: ТОКІППО, 2024. 463 с. (С. 58-63).
13. Поліщук В.М. Педологія як методологічна основа вікового кризового розвитку (до 125-річчя з дня народження Л.С. Виготського). *Габітус. Науковий журнал*, 2021. Вип. 31. С. 151–155.
14. Поліщук В.М., Поліщук С.А. Соціальні функції вікової психології. *Габітус. Науковий журнал*, 2022. Вип. 42. С. 79–83
15. Поліщук В.М. Соціальна психологія [додрук]. Суми: Університетська книга, 2019. 217 с.
16. Polishchuk V Актуальні проблеми освіти і науки України. *International Journal of Education and Science*. 2019. Vol. 2, No 4. С. 29.
17. Піщевська Е.В., Сулова В.О., Уханова А.І. Історія психології. Одеса : Букаєв В.В., 2021. 36.
19. Щербакова І.М. Практикум з історії психології. Суми: Вид-тво СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. 160 с.
20. Лисенко Л.Г. Історія психології: від античності до наших днів. Житомир: ЖДУ імені І.Франка, 2016. 218 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека психології [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту: http://gumer.info/bibliotek_Buks/Psichot/Index.php.

2. Науковий вісник НАВС [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту: <http://www.naiav.kiev.ua/pages/biblo/visnik>.

3. Психологічний словник [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту: <http://amazonkat.narod.ru>.

4. Світ психології [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту. <http://www.psychology.net.ru>

5. American journal for fundamental, Applied and Experimental Researches [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://journal.ua-usa.org>.

6. Fundamental and applied researches in practice of leading schools [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://farfless.org>.